

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE

VORMINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2024

NIEUWSBRIEF MAART 24/ TWEE

LAATSTE INSCHRIJVING MASTERCLASS 2024 DERDE DEEL VANDERVZALK GENT 21/3

WETGEVING

21 FEBRUARI 2024. - KONINKLIJK BESLUIT TOT WIJZIGING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 23 DECEMBER 2008 TOT UITVOERING VAN DE ARBEIDSONGEVALLENWET VAN 10 APRIL 1971 IN VERBAND MET DE ONEVENREDIG VERZWAARDE RISICO'S

21 DECEMBER 2023 TOT KONINKLIJK BESLUIT WIJZIGING VAN DIVERSE BEPALINGEN BETREFFENDE DE VOLTIJDSE VIERDAAGSE WERKWEEK EN HET WISSELENDE WEEKREGIME IS (BE STBL N 29 FEBRUARI 2024) TOELICHTING BOSA

RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

EUROPESE GEHARMONISEERDE TECHNISCHE NORMEN VOOR DE VEILIGHEID VAN SPEELGOED MOETEN TOEGANKELIJK ZIJN VOOR BURGERS VAN DE UNIE

RECHTSPRAAK RAAD VAN STATE

CRITERIA VOOR PRIJSVERANTWOORDING

MPMO en BEPERKING VAN DEELNEMERS

WIJZIGING INVESTERINGSBUDGET EN IMPACT OP HET PRIJSCRITERIUM

WOO EN RKENNING AANNEMERS

GEBRUIK VAN SUBCRITERIA

INFO VARIA :

VERTRAGINGSBOETES

ONS OPLEIDINGSAANBOD :

-OVERZICHT VAN INTERNE OPLEIDINGSMOGELIJKHEDEN ZIE <https://www.caru-commv.be>

LAANBOD HANDBOEKEN

HANDBOEK MASTERCLASS 2022 DELEGATIE EN STRUCTURERING VAN DE AANKOOPDIENST

-HANDBOEK MASTERCLASS 2023 VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING WOO **EERSTE DEEL**

CAPITA SELECTA: bevoegdheden aansprakelijkheid, verplichte raming, prijsnazicht, onderaanneming

-HANDBOEK MASTERCLASS 2023 VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING WOO **TWEEDE DEEL**

SELECTIE EN GUNNING

Ed. 03/2024 VEWA Copyright © 2024

NU LAATSTE INSCHRIJVING

SESSIE IN GENT

PROF RUDI CLAEYS

MASTERCLASS 2024

LAATSTE INSCHRIJVINGSMOGELIJKHEID TOT 17/3

MASTERTCLASS 2024

MASTERCLASS 2024 DERDE DEEL :
“VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING VAN DE W.O.O. DE JUISTE KEUZE VAN GUNNINGWIJZE EN GUNNINGMETHODE EN HET GESTRUCTUREERD ONDERHANDELEN EN DEELOPDRACHTEN ”
Donderdag 21 MAART 2024 VANDERVALK Ghelamco GENT

DAGINDELING CARU MASTERCLASS 2023 DEEL II

8u30 – 9u **Start meeting** met een gezond onthaal: versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap & smoothie volgens seizoen....

VOORMIDDAG : DE VERSCHILLENDE GUNNINGWIJZEN

9u-10u30 **Sessie 1 Praktische benadering van de standaard gunningwijzen**

10u30-10u45 **Koffiepauze** : Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater, vers fruit...

10u45 – 12u **Sessie 2 , praktische benadering van de uitzonderingsprocedures**

12u15 – 13u30 **warm en koud Buffet** en waaijer van nagerechten + frisdrank, water, koffie of thee

NAMIDDAG: DE GUNNINGMETHODES EN DE TOEPASSING EN ORGANISATIE VAN UW ONDERHANDELINGEN

13u30 – 15u **Sessie 3 het maken van de juioste keuze van gunningwijze en nadenken over de implementatie via een soepele gunningmethode met aandacht voor admiistratief eenvoudiger deelopdrachten**

15u- 15u15 **Koffiepauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater en gebakjes.

15u15 – 16u30 **Sessie 4 de mogelijke structuur van uw onderhandelingen, voorbereiding organisatie en omzetting in de praktijk**

16u30 - 17u **Afsluitende netwerking**

INSCHRIJVINGSFORMULIER

CARU MASTERCLASS 2024 **DERDE DEEL** :
“VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING VAN DE W.O.O. DE JUISTE KEUZE
VAN DE PLAATSINGSPROCEDURE EN DE VERSCHILLENDE METHODES
VOOR EEN PERFORMANTE PLAATSING, HET ONDERHANDELEN EN
ZIJN LIMieten”
O **DONDERDAG 21 MAART 2024 VANDER VALK Akkerhage 10 GENT**

te mailen aan rudiclaeys@telenet.be

GEGEVENS DEELNEMENDE ORGANISATIE

Maatschappelijke benaming :

Adres Maatschappelijke zetel

Ondernemingsnummer

CURSIST

Naam en voornaam:

Postcode en gemeente:

E-mail

FACTURATIEADRES:

Maatschappelijke benaming:

ondernemingnummer

Straat en nummer:

Postcode en gemeente:

Facturatie per e mail :

Bijkomende vermeldingen

Het bestuur verbindt er zich toe het inschrijvingsgeld **ALL-IN** ten belope van 250,00 € te betalen binnen de dertig dagen na ontvangst van de factuur.

datum,

handtekening,
functie

BELGISCH STAATSBLAD

21 FEBRUARI 2024. - KONINKLIJK BESLUIT TOT WIJZIGING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 23 DECEMBER 2008 TOT UITVOERING VAN DE ARBEIDSONGEVALLENWET VAN 10 APRIL 1971 IN VERBAND MET DE ONEVENREDIG VERZWAARDE RISICO'S

Gelet op de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, artikel 49bis, zesde lid, 3°

Op de voordracht van de Minister van Sociale Zaken en op het advies van de in Raad vergaderde Ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. In artikel 1 van het koninklijk besluit van 23 december 2008 tot uitvoering van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 in verband met de onevenredig verzwaarde risico's, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 23 november 2010, 23 november 2017 en 19 september 2019, wordt de bepaling onder 7° vervangen als volgt:

"7° het arbeidsongeval : het arbeidsongeval zoals bedoeld in artikel 7 van de wet, met uitsluiting van het ongeval op de weg naar en van het werk zoals bedoeld in artikel 8 van de wet, dat een tijdelijke ongeschiktheid van minstens 4 dagen veroorzaakt, de dag van het ongeval niet meegerekend, of het overlijden van een persoon die voor de onderneming arbeid verricht **krachtens een arbeidsovereenkomst of via een uitzendbureau of een opleiding voor betaalde arbeid** zoals bedoeld in artikel 1/1 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971."

Art. 2. In artikel 2 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 25 november 2015, 23 november 2017 en 10 oktober 2021, wordt het vijfde lid aangevuld met de **woorden "door de betrokken onderneming zelf of door het uitzendbureau** voor de werknemers die zij ter beschikking heeft gesteld van de inlenende onderneming."

Art. 3. In artikel 3 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 23 november 2017 en 19 september 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:
1° in het derde lid worden de woorden "voor wie het verzwaard risico geldt" ingevoegd tussen de woorden "de werkgever" en de woorden "op 1 januari van het daaropvolgend jaar";

2° in het vierde lid worden de woorden "voor wie het verzwaard risico geldt" ingevoegd tussen de woorden "de werkgever" en de woorden "niet meer verzekert".

Art. 4. In artikel 7, tweede lid, van hetzelfde besluit worden de woorden "teneinde in samenspraak met hen het actieplan op te stellen" opgeheven.

Art. 5. De minister bevoegd voor Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.
Gegeven te Brussel, 21 februari 2024.

21 DECEMBER 2023 TOT KONINKLIJK BESLUIT WIJZIGING VAN DIVERSE BEPALINGEN BETREFFENDE DE VOLTijdSE VIERDAAGSE WERKWEEK EN HET WISSELENDE WEEKREGIME IS (BE STBL N 29 FEBRUARI 2024)

Om nieuwe kansen te bieden voor voltijds werkende personeelsleden en voltijds werk efficiënter te organiseren waardoor werk volhoudbaar wordt, zijn er nu twee nieuwe mogelijkheden om de werktijd in te delen.

Van toepassing voor

- Contractuelen
- Stagiairs
- Statutairen

Deze mogelijkheden zijn:

- de voltijdse 4-daagse werkweek (en het wisselend weekregime)

Voor de invoering van deze arbeidsregeling moet **jouw of instelling een voorafgaandelijk principieel akkoord geven**. Check dus eerst of dit van toepassing is in jouw organisatie.

VOLTijdSE VIERDAAGSEWERKWEEK

Prestaties

- Je presteert voltijds op 4 dagen: dit betekent 9,5 u/dag in de 38-urenweek en 10u/dag in de 40-urenweek.
- De prestaties zijn te combineren met telewerk, satellietwerk of glijdende uurroosters
- Impact op maaltijdcheques: de leidend ambtenaar beslist over een eventuele alternatieve berekeningswijze hiervoor. Dit wordt aanbevolen.

Niet mogelijk

- Je kan dit niet combineren met het werken in ploegendienst of volcontinuïdient.
- Deze werktijdregeling is niet voor mandaathouders.
- De werktijdregeling is ook niet van toepassing als je deeltijds werkt.
- Je kan geen overuren presteren. Het recuperatieverlof valt niet weg in de 40-urenweek.

Voorwaarden

- Je moet de individuele toestemming krijgen van de leidend ambtenaar, zelfs als er een principieel akkoord is. Het is geen absoluut recht en als je aanvraag geweigerd wordt, moet er een schriftelijke motivatie volgen.
- De aanvraag is voor minimum 3 maanden en maximum 6 maanden, telkens hernieuwbaar.
- De aanvraag gebeurt minstens 2 maanden voor aanvang.
- Je concrete uurrooster wordt vastgelegd.

Verlof en feestdagen

- **Verlof** wordt gelijkgesteld aan 7u36 bij stelsel 38-urenweek. Herberekening is dus noodzakelijk.

	Werkweek		Vakantieweek	
Vijfdagenstelsel	5 werkdagen x 7u36 = 38u		5 vakantiedagen x 7u36 = 1 vakantieweek (38u)	
Voltijdse vierdaagse werkweek	4 werkdagen x 9u30 = 38u		4 vakantiedagen x 9u30 = 1 vakantieweek (38u)	
Wisselend weekregime	cyclus van 2 werkweken: 45u + 31u = 76u			
	werkweek A = 5 x 9u = 45u	werkweek B = (3 x 7u) + (2 x 5u) = 31u	1 vakantieweek A (45u) = 5 vakantiedagen x 9u	1 vakantieweek B (31u) = 3 vakantiedagen x 7u + 2 vakantiedagen x 5u

Feestdagen

- Als in deze werkregeling een feestdag samenvalt met een werkdag -> dag is een feestdag
- Feestdag valt samen met een niet-werkdag -> geen feestdag, dus geen vervangende verlofdag.

HET WISSELEND WEEKREGIME

Voor de invoering van deze arbeidsregeling moet jouw of instelling een voorafgaandelijk principieel akkoord geven. Check dus eerst of dit van toepassing is in jouw organisatie.

Prestaties

- Je werkt in een voltijdse arbeidsregeling in een cyclus van 2 opeenvolgende weken van 9u/dag tot 45u in de 1ste week gecompenseerd door minder arbeidstijd in de 2de week. Het totaal van 2 weken overschrijdt de normale wekelijkse arbeidsduur van een 38-of 40-urenweek niet.
- Een uitzondering kan gemaakt worden in de 3de trimester of bij een onvoorziene gebeurtenis -> de cyclus kan dan van 2 weken naar 4 weken gebracht worden voor opvangregeling kinderen en het opvangen van een onvoorziene gebeurtenis.
- De prestaties zijn te combineren met telewerk, satellietwerk of glijdende werkuren.
- Impact op maaltijdcheques: leidend ambtenaar beslist over een eventuele alternatieve berekeningswijze hiervoor. Dit wordt aanbevolen.
- Overuren kunnen alleen gepresteerd worden in de week waarin de normale arbeidsduur hoger ligt

Niet mogelijk

- Je kan dit niet combineren met het werken in ploegendienst of volcontinuïdient.
- Deze werktijdregeling is niet voor mandaathouders.
- De werktijdregeling is niet van toepassing als je deeltijds werkt
- Je kan geen overuren presteren in de week waarin de normale arbeidsduur lager ligt.
-

Voorwaarden

- Je moet de individuele toestemming krijgen van de leidend ambtenaar, zelfs als er een principieel akkoord is. Het is geen absoluut recht en als je aanvraag geweigerd wordt, moet er een schriftelijke motivatie volgen.
- De aanvraag is voor minimum 3 maanden en maximum 6 maanden, telkens hernieuwbaar.
- De aanvraag gebeurt minstens 2 maanden voor aanvang.
- Je maximale arbeidsduurgrenzen en wisselend weekregime wordt vastgelegd.
-

Verlof en feestdagen

- **Verlof** wordt gelijkgesteld aan 7u36 bij stelsel 38-urenweek. Herberekening is dus noodzakelijk.

	Werkweek	Vakantieweek	
Vijfdagenstelsel	5 werkdagen x 7u36 = 38u	5 vakantiedagen x 7u36 = 1 vakantieweek (38u)	
Voltijdse vierdaagse werkweek	4 werkdagen x 9u30 = 38u	4 vakantiedagen x 9u30 = 1 vakantieweek (38u)	
Wisselend weekregime	cyclus van 2 werkweken: 45u + 31u = 76u		
	werkweek A = 5 x 9u = 45u	werkweek B = (3 x 7u) + (2 x 5u) = 31u	1 vakantieweek A (45u) = 5 vakantiedagen x 9u

Feestdagen

- Als in deze werkregelingen een feestdag samenvalt met een werkdag -> dag is een feestdag
- Feestdag valt samen met een niet-werkdag -> geen feestdag, dus geen vervangende verlofdag

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE UNIE

EUROPESE GEHARMONISEERDE TECHNISCHE NORMEN VOOR DE VEILIGHEID VAN SPEELGOED MOETEN TOEGANKELIJK ZIJN VOOR BURGERS VAN DE UNIE

Arrest van het Hof van Justitie in zaak C-588/215 maart 2024

Beoordeling door het Hof

65 Met hun tweede middel betogen rekwirantes in essentie dat het Gerecht blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat er geen hoger openbaar belang in de zin van artikel 4, lid 2, laatste zinsnede, van verordening nr. 1049/2001 was dat openbaarmaking van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebod. **Volgens hen bestaat er krachtens het rechtsstaatbeginsel, dat vrije toegang tot het Unierecht voorschrijft, een hoger openbaar belang dat toegang tot deze normen gebiedt voor alle natuurlijke of rechtspersonen met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat, op grond dat die normen deel uitmaken van het Unierecht.**

66 Vooraf dient in herinnering te worden gebracht dat het recht op toegang tot documenten van de instellingen, organen en instanties van de Unie, ongeacht de informatiedrager waarop zij zijn vastgelegd, krachtens artikel 15, lid 3, VWEU en artikel 42 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) geldt voor iedere burger van de Unie en iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat. De uitoefening van dit recht wordt, wat de toegang tot documenten van het Parlement, de Raad en de Commissie betreft, geregeld in verordening nr. 1049/2001, die volgens artikel 1 ervan onder meer beoogt om „de beginselen, voorwaarden en beperkingen” van voornoemd recht te bepalen „en wel zodanig, dat een zo ruim mogelijke toegang tot documenten wordt gewaarborgd” en om regels vast te stellen „die een zo gemakkelijk mogelijke uitoefening van dit recht verzekeren”.

67 Artikel 2, lid 1, van deze verordening voorziet specifiek in een recht op toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. Krachtens artikel 2, lid 2, van die verordening kunnen deze instellingen bovendien volgens diezelfde beginselen en onder dezelfde voorwaarden en beperkingen, toegang tot documenten verlenen aan natuurlijke of rechtspersonen die geen verblijfplaats of zetel hebben in een lidstaat.

68 Volgens artikel 4, lid 2, eerste streepje en laatste zinsdeel, van voornoemde verordening weigeren die instellingen de toegang tot een document wanneer openbaarmaking ervan de bescherming van de commerciële belangen van een bepaalde natuurlijke of rechtspersoon, met inbegrip van intellectuele eigendom, zou ondermijnen, tenzij een hoger openbaar belang de openbaarmaking van dat document gebiedt.

69 Uit de bewoordingen van deze bepaling blijkt dus dat de daarin opgenomen uitzondering niet van toepassing is wanneer een hoger openbaar belang openbaarmaking van het betrokken document gebiedt.

70 Dienaangaande dient in de eerste plaats in herinnering te worden gebracht dat het Hof reeds heeft geoordeeld **dat een geharmoniseerde norm die krachtens een richtlijn is vastgesteld en waarvan de referentiegegevens zijn bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, wegens de rechtsgevolgen ervan deel uitmaakt van het Unierecht** (zie in die zin arrest van 27 oktober 2016, *James Elliott Construction*, C-613/14, EU:C:2016:821, punt 40)....

72 Wat ten tweede de procedure voor de opstelling van geharmoniseerde normen betreft, moet worden opgemerkt dat deze door de Uniewetgever is vastgelegd in verordening nr. 1025/2012 en dat de Commissie op grond van de bepalingen in hoofdstuk III van deze verordening een centrale rol speelt in het Europese normalisatiestelsel.

73 Aldus moet in navolging van de advocaat-generaal in de punten 23 tot en met 31 van haar conclusie worden opgemerkt dat **het opstellen van deze normen weliswaar is toevertrouwd aan een privaatrechtelijke entiteit, maar dat alleen de Commissie kan verzoeken om ontwikkeling van een geharmoniseerde norm ter tenuitvoerlegging van een richtlijn of een verordening**. Krachtens artikel 10, lid 1, laatste volzin, van verordening nr. 1025/2012 bepaalt zij aan welke inhoudelijke vereisten de gevraagde geharmoniseerde norm moet voldoen en binnen welke termijn deze moet worden vastgesteld. Het opstellen van geharmoniseerde normen staat onder toezicht van de Commissie, die op grond van artikel 15 van die verordening ook voor financiering zorgt. Overeenkomstig artikel 11, lid 1, onder a), van deze verordening besluit zij of de referenties van de betrokken geharmoniseerde norm wel of niet of met beperkingen bekend worden gemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

74 Ten derde bepaalt verordening nr. 1025/2012 in artikel 2, punt 1, weliswaar dat de naleving van geharmoniseerde normen niet verplicht is, maar er geldt, zoals blijkt uit overweging 5 van deze verordening, voor producten die aan deze normen voldoen een vermoeden van conformiteit met de essentiële eisen die ten aanzien van die producten zijn vastgesteld in de desbetreffende harmonisatiewetgeving van de Unie. Dit door deze wettelijke regeling verleende rechtsgevolg vormt een van de wezenlijke kenmerken van die normen en maakt deze tot een essentieel instrument voor marktdeelnemers bij de uitoefening van het recht op vrij verkeer van goederen of diensten op de markt van de Unie.

75 Meer in het bijzonder kan het voor marktdeelnemers moeilijk, zo niet onmogelijk zijn om een andere werkwijze te volgen dan die welke erin bestaat te zorgen voor overeenstemming met dergelijke normen, zoals een individueel deskundigenonderzoek, gelet op de daarmee gepaard gaande administratieve moeilijkheden en extra kosten (zie in die zin arrest van 12 juli 2012, *Fra.bo*, C-171/11, EU:C:2012:453, punten 29 en 30).

76 Zoals de advocaat-generaal heeft opgemerkt in punt 43 van haar conclusie, houdt dit in **dat wanneer een wettelijke regeling van de Unie bepaalt dat de naleving van een geharmoniseerde norm leidt tot een vermoeden van conformiteit met de essentiële eisen**

van die regeling, iedere natuurlijke of rechtspersoon die dit vermoeden met betrekking tot een bepaald product of een bepaalde dienst op nuttige wijze wil aanvechten, moet aantonen dat dit product of deze dienst niet aan die norm voldoet of dat de norm gebrekkig is....

80 Gelet op het voorgaande moet overeenkomstig de in punt 70 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte rechtspraak worden vastgesteld dat de opgevraagde geharmoniseerde normen deel uitmaken van het Unierecht.

81 In de tweede plaats, zoals de advocaat-generaal heeft opgemerkt in punt 52 van haar conclusie, bepaalt artikel 2 VEU dat de Unie is gegrondvest op het rechtsstaatsbeginsel, dat vereist dat alle natuurlijke en rechtspersonen van de Unie vrije toegang hebben tot het Unierecht en dat justitiabelen ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen (arrest van 22 februari 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd e.a., C-160/20, EU:C:2022:101, punt 41 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Deze vrije toegang moet in het bijzonder eenieder voor wie de door een wet geboden bescherming geldt in staat stellen om binnen de door het recht gestelde grenzen na te gaan of de adressaten van de in deze wet vastgelegde regels die regels daadwerkelijk naleven.

82 Aldus kan een geharmoniseerde norm, door de gevolgen die daar in een wettelijke regeling van de Unie aan worden toegekend, de rechten en verplichtingen van particulieren specificeren en kunnen deze specificaties voor hen noodzakelijk zijn om na te gaan of een bepaald product of een bepaalde dienst daadwerkelijk voldoet aan de eisen van de betrokken wettelijke regeling.

83 In de derde plaats dient eraan te worden herinnerd dat het transparantiebeginsel onlosmakelijk verbonden is met het beginsel van openheid, dat is verankerd in artikel 1, tweede alinea, en artikel 10, lid 3, VEU, in artikel 15, lid 1, en artikel 298, lid 1, VWEU, alsmede in artikel 42 van het Handvest. Dat beginsel maakt het onder meer mogelijk om een grotere legitimiteit en meer doelmatigheid en verantwoordelijkheid van de overheid ten opzichte van de burgers binnen een democratisch systeem te waarborgen (zie in die zin arrest van 22 februari 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd e.a., C-160/20, EU:C:2022:101, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

84 Daartoe is een recht op toegang tot documenten gewaarborgd in artikel 15, lid 3, eerste alinea, VWEU en verankerd in artikel 42 van het Handvest, aan welk recht met name uitvoering is gegeven bij verordening nr. 1049/2001, waarvan artikel 2, lid 3, bepaalt dat zij van toepassing is op alle bij het Parlement, de Raad of de Commissie berustende documenten (zie in die zin arrest van 22 februari 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd e.a., C-160/20, EU:C:2022:101, punt 36).

85 Tegen deze achtergrond moet worden vastgesteld dat een hoger openbaar belang in de zin van artikel 4, lid 2, laatste zinsnede, van verordening nr. 1049/2001 de openbaarmaking van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebiedt.

86 Bijgevolg heeft het Gerecht blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door in de punten 104 en 105 van het bestreden arrest te oordelen dat er geen hoger openbaar belang was dat de openbaarmaking – uit hoofde van die bepaling – van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebod.

87 Dientengevolge moet het tweede middel worden aanvaard en moet het bestreden arrest worden vernietigd zonder dat het eerste middel hoeft te worden onderzocht.

Beroep bij het Gerecht

88 Volgens artikel 61, eerste alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht indien de hogere voorziening gegrond is. Het Hof kan dan zelf de zaak afdoen wanneer deze in staat van wijzen is. Dit is in casu het geval.

89 Zoals blijkt uit de punten 65 tot en met 87 van het onderhavige arrest had de Commissie in het litigieuze besluit moeten erkennen dat er een hoger openbaar belang in de zin van artikel 4, lid 2, laatste zinsdeel, van verordening nr. 1049/2001 bestond, dat voortvloeit uit het rechtsstaatbeginsel, het transparantiebeginsel, het beginsel van openheid en het beginsel van goed bestuur, en dat openbaarmaking van de opgevraagde geharmoniseerde normen gebiedt, aangezien deze normen wegens hun rechtsgevolgen deel uitmaken van het Unierecht.

90 Derhalve moet het litigieuze besluit nietig worden verklaard.

Het Hof (Grote kamer) verklaart:

- 1) Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 14 juli 2021, Public.Resource.Org en Right to Know/Commissie (T-185/19, EU:T:2021:445), wordt vernietigd.**
- 2) Besluit C(2019) 639 final van de Commissie van 22 januari 2019 wordt nietig verklaard.**
- 3) De Europese Commissie wordt verwezen in de kosten van zowel de procedure bij het Gerecht van de Europese Unie als de procedure in hogere voorziening.**
- 4) Het Europees Comité voor Normalisatie (CEN), de Asociación Española de Normalización (UNE), de Asociație de Standardizare din România (ASRO), de Association française de normalisation (AFNOR), Austrian Standards International (ASI), de British Standards Institution (BSI), het Bureau de normalisation/Bureau voor Normalisatie (NBN), Dansk Standard (DS), het Deutsche Institut für Normung eV (DIN), het Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN), de Schweizerische Normen-Vereinigung (SNV), Standard Norge (SN), de Suomen Standardisoimisliitto ry (SFS), het Svenska institut för standarder (SIS) en het Institut za standardizaciju Srbije (ISS) dragen hun eigen kosten van zowel de procedure in eerste aanleg als de procedure in hogere voorziening.**

Raad
van State

**CRITERIA VOOR PRIJSVERANTWOORDING
RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe
KAMER ARREST nr. 258.445 van 15 januari 2024**

Beoordeling

7. Het door de verzoekende partij ingeroepen artikel 36 van het koninklijk besluit plaatsing 2017 regelt het onderzoek door de aanbestedende overheid naar abnormaal lage of hoge prijzen of kosten in de offertes, nadat eerst een algemeen prijzenonderzoek werd uitgevoerd op grond van artikel 35 van het voormelde koninklijk besluit.

Artikel 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 luidt:

“Een offerte is substantieel onregelmatig wanneer ze van aard is de inschrijver een discriminerend voordeel te bieden, tot concurrentievervalsing te leiden, de beoordeling van de offerte van de inschrijver of de vergelijking ervan met de andere offertes te verhinderen, of de verbintenis van de inschrijver om de opdracht onder de gestelde voorwaarden uit te voeren onbestaande, onvolledig of onzeker te maken.”

8. Bij het kostenonderzoek als bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit plaatsing 2017, werd aan de verzoekende partij **een prijsverantwoording gevraagd overeenkomstig artikel 36** van het koninklijk besluit plaatsing 2017. Na beoordeling van de ontvangen verantwoording heeft de verwerende partij met toepassing van artikel 36, § 3, 1°, van het voormelde besluit vastgesteld dat er **geen afdoende prijsverantwoording** voorligt en de offerte van de verzoekende partij omwille van de aldus vastgestelde substantiële onregelmatigheid geweerd. Naast de vaststelling dat er geen afdoende prijsverantwoording voorligt, acht de verwerende partij de offerte van de verzoekende partij ook substantieel onregelmatig met toepassing van artikel 76, § 1, derde lid, van het voormelde besluit.

9. De grieven van de verzoekende partij hebben betrekking, enerzijds, op de prijsbevraging, en anderzijds, op de beoordeling van de ontvangen prijsverantwoording en substantieel onregelmatigverklaring van haar offerte op grond van de artikelen 36 en 76, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017.

Prijsbevraging

10. In zoverre de verzoekende partij stelt dat de verwerende partij ten onrechte is overgegaan tot een prijsbevraging in het licht van de vaststelling dat “de opgegeven prijs voor een senior medewerker dezelfde was als de prijs voor een junior medewerker” wordt zij niet bijgevalen. **De aanbestedende overheid beschikt in het kader van het prijsonderzoek bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit plaatsing 2017, over een beoordelingsruimte om alsdan al dan niet over te gaan tot een bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen,** als bedoeld in artikel 36 van het voornoemde besluit.

Uit het feit dat de prijsvaststelling in de offerte van de verzoekende partij in overeenstemming zou zijn met de toepasselijke bestekbepalingen omdat het bestek de opgave van een uniform of gemiddeld tarief niet verbiedt, kan niet worden afgeleid dat de verwerende partij de ingediende offerte niet aan een bijzonder prijsonderzoek zou mogen onderwerpen.

Zoals de verwerende partij verklaart in haar nota blijkt zij bij haar bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen en verzoek tot prijsverantwoording uitgegaan te zijn van de vaststelling dat de verzoekende partij voor een senior medewerker dezelfde prijs had opgegeven als voor een junior medewerker, in combinatie met de vaststelling dat het aangeboden tarief laag was.

Dat het door de verzoekende partij aangeboden uurtarief laag ligt in vergelijking met dat van de overige inschrijvers vindt op het eerste gezicht ook bevestiging in de vertrouwelijke stukken van het administratief dossier, waarop de Raad van State acht mag slaan.

Het gegeven dat het bestek op zich niet verbiedt dat een uniform of gemiddeld uurtarief voor alle gevraagde profielen wordt aangehouden, toont op het eerste gezicht niet aan dat de verwerende partij in strijd met het vertrouwens- of het zorgvuldigheidsbeginsel zou hebben gehandeld door in de gegeven omstandigheden om een prijsverantwoording te vragen.

11. De verzoekende partij voert tevens aan dat de verwerende partij niet verantwoordt waarom het concrete bedrag van het voorgestelde uniform tarief een abnormale prijs zou zijn. In dit verband merkt de Raad van State vooreerst op dat **artikel 36, § 2, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 niet bepaalt welke informatie de aanbestedende overheid bij een vraag tot prijsverantwoording aan de betrokken inschrijver moet geven.**

Te dezen blijkt de inventaris slechts zes posten te bevatten. Uit de vraag tot prijsverantwoording lijkt op het eerste gezicht ook begrepen te kunnen worden dat zij betrekking heeft op de posten die verband houden met het uurloon voor de senior en junior medewerkers. Alleszins laat de verzoekende partij in het midden hoe de beweerde onduidelijkheid van de vraag om prijsverantwoording haar zou hebben belet haar prijzen afdoende te verantwoorden.

Beoordeling van de prijsverantwoording

12. Bij een prijsverantwoording ligt de **bewijslast bij de betrokken inschrijver**. Het staat aan die inschrijver om op een concrete en onderbouwde wijze het vermoeden van abnormaliteit van de prijs te weerleggen.

Bij de beoordeling van de door een inschrijver gegeven prijsverantwoording beschikt de aanbestedende overheid in beginsel over een aanzienlijke beoordelingsruimte. Het komt de Raad van State niet toe om zijn eigen beoordeling in de plaats te stellen van die van de aanbestedende overheid. In de uitoefening van het hem opgedragen **rechtmatigheidstoezicht kan de Raad van State** desgevraagd wel **nagaan of de beoordeling** door de overheid berust op voldoende veruitwendigde en in feite en in rechte draagkrachtige motieven, of die motieven na een **zorgvuldig onderzoek** van het dossier tot stand zijn gekomen, en of de overheid de **perken van haar beoordelingsruimte niet te buiten** is gegaan.

13. In het kader van die beoordeling, blijkt de verwerende partij tot de conclusie te zijn gekomen dat de offerte van de verzoekende partij substantieel onregelmatig is. De verzoekende partij voert verscheidene grieven tegen die beoordeling aan.

14. In zoverre de verzoekende partij betoogt dat de beoordeling in het verslag van nazicht ten onrechte een vermenging zou inhouden van, enerzijds, aspecten van beweerde “blijkbaar” abnormale prijzen en, anderzijds, kritieken op de wijze van facturatie door de verzoekende partij, kan zij niet worden bijgevalen.

De door de verzoekende partij in haar prijsverantwoording toegelichte werkmethode lijkt erin te bestaan dat de geleverde prestaties van de junior medewerkers, zo nodig naar beneden worden gecorrigeerd zodat als “aanrekenbare uren” niet meer wordt gefactureerd dan wanneer de prestaties zouden zijn uitgevoerd door een senior medewerker. Anders dan de verzoekende partij het ziet, gaat het op het eerste gezicht de grenzen van een zorgvuldige beoordeling niet te buiten dat de verwerende partij de voormelde werkmethode van de verzoekende partij, die zoals blijkt uit de prijsverantwoording tevens verband lijkt te houden met haar prijsopgave, betreft bij haar beoordeling in het kader van het prijsonderzoek.

De verzoekende partij kan op het eerste gezicht evenmin worden gevolgd waar zij stelt met deze verantwoording enkel haar facturiatiemethode te hebben willen aankondigen. Op enkele algemeenheden na lijkt de toelichting omtrent de werkmethode immers de enige verantwoording te zijn die de verzoekende partij geeft en die zij zelf afsluitend definieert als een “prijsverantwoording”.

15. De verzoekende partij stelt voorts dat zij haar prijsverantwoording wel degelijk heeft gesteund op de doelmatigheid van haar dienstverlening, de gunstige omstandigheden bij het verlenen van de diensten en de originaliteit van haar diensten.

Dat bepaalde elementen van de prijsverantwoording verband zouden kunnen houden met de in artikel 36, § 2, derde lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 opgesomde elementen, neemt niet weg dat het aan de bevroegde inschrijver toekomt dit verband en het onderscheidend karakter van deze elementen aannemelijk te maken, specifiek in het licht van de betrokken opdracht.

De verwerende partij lijkt de grenzen van haar beoordelingsbevoegdheid niet te buiten te zijn gegaan door te oordelen dat de bevestiging dat de eenheidsprijzen correct zijn en de eindproducten steeds voldoen aan de hoogste kwaliteitsnormen, al te vaag zijn om op zichzelf te kunnen voldoen als afdoende prijsverantwoording.

16. In het verslag van nazicht wordt voorts vastgesteld dat de verzoekende partij de wijze van prijsbepaling zoals vooropgesteld in het bestek tracht te wijzigen. De verzoekende partij kan op het eerste gezicht evenmin worden bijgevalen in haar kritiek op dit motief.

De voorliggende opdracht betreft een opdracht tegen prijslijst waarbij de inschrijvers voor de verschillende posten in de inventaris een eenheidsprijs dienden op te geven. Overeenkomstig artikel 2, 4°, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 betreft het aldus een opdracht waarbij de eenheidsprijzen voor de verschillende posten forfaitair zijn en de hoeveelheden, voor zover er hoeveelheden voor de posten worden bepaald, worden vermoed of worden uitgedrukt binnen een vork. De posten worden verrekend op basis van de werkelijk bestelde en gepresteerde hoeveelheden.

De omstandigheid dat het bestek oplegt dat enkel behoorlijk uitgevoerde diensten mogen worden gefactureerd, neemt op het eerste gezicht niet weg dat in het bestek gekozen werd voor een wijze van prijsopgave die tot gevolg heeft dat de inschrijvers voor elke post van de inventaris een prijs dienen op te geven die de werkelijke kosten omvat voor het uitvoeren van die post. Het komt de inschrijvers op het eerste gezicht dan ook niet toe hun eenheidsprijzen in de prijslijst of de werkelijk gepresteerde hoeveelheden aan te passen, te dezen door de werkelijk door junior-medewerkers verrichte prestaties “zo nodig” te verminderen zodat niet meer uren worden aangerekend dan wanneer de prestaties door senior medewerkers “zouden” zijn verricht. **Dat een andere wijze van prijsopgave financieel interessanter kan zijn voor een aanbestedende overheid dan een systeem waarbij de werkelijk gepresteerde uren forfaitair worden verrekend, laat niet toe om af te wijken van de opdrachtdocumenten.**

Het gegeven dat de bepalingen van het Gerechdelijk Wetboek en de deontologische regels vooropstellen dat het ereloon van de advocaat met billijke gematigdheid moet worden vastgesteld, biedt voorts op het eerste gezicht geen vrijgeleide om een andere wijze van prijsopgave te hanteren dan deze voorzien in het bestek wanneer het mogelijk is om een besteksconforme offerte in te dienen met inachtnaame van de voormelde regels inzake de billijke gematigdheid. Voor zover er al sprake zou zijn van een lacune in het bestek om reden dat het geen criteria of parameters zou vooropstellen betreffende de concrete wijze van factureren in het licht van deze wettelijke en deontologische regels, dient te worden vastgesteld dat het bestek alleszins toeliet om te kiezen voor een lagere prijs voor het profiel van de junior medewerker dan die voor het profiel van de senior medewerker.

De verzoekende partij heeft weliswaar forfaitaire prijzen opgegeven maar toegelicht een werkwijze te hanteren waarbij de geleverde prestaties “zo nodig” zullen worden gecorrigeerd zodat niet meer uren worden aangerekend dan wanneer de prestaties door senior medewerkers “zouden” zijn verricht. **In de gegeven omstandigheden heeft de verwerende partij op het eerste gezicht terecht geoordeeld dat de verzoekende partij aldus tracht de wijze van prijsbepaling zoals vooropgesteld in het bestek te wijzigen, hetgeen een prijsvergelijking verhindert en de substantiële onregelmatigheid van de offerte van de verzoekende partij met zich meebrengt.**

17. Zoals blijkt uit het verslag van nazicht beschouwt de verwerende partij de werkwijze van de verzoekende partij bovendien als speculatief “daar er aan de aanbestedende overheid geen of onvoldoende inzicht wordt verstrekt over of en in hoeverre er wordt gecorrigeerd”. De verwerende partij leidt daaruit af dat er **geen enkele zekerheid/duidelijkheid bestaat over hoe er afgerekend zal worden.** Ook in dat verband besluit de verwerende partij tot de substantiële onregelmatigheid van de offerte omdat die van aard is **de verbintenis van de inschrijver om de opdracht onder die voorwaarden uit te voeren, onzeker te maken.** In zoverre de verzoekende partij kritiek uitoefent op de voormelde beoordeling van de verwerende partij, moet worden vastgesteld dat de verwijzingen door de verzoekende partij naar de besteksbeplating die bepaalt welke elementen moeten worden opgenomen in de elektronische factuur, en naar de bepalingen van het Gerechdelijk Wetboek en de deontologische regels met het oog op een gematigde billijkheid, als referentiecriterium, geen deel uitmaken van haar prijsverantwoording.

Bovendien lijkt deze bijkomende verantwoording moeilijk verzoenbaar met de kritiek van de verzoekende partij dat het bestek een lacune zou bevatten om reden dat het geen criteria of parameters zou vooropstellen betreffende de concrete wijze van factureren in het licht van de wettelijke en deontologische regels.

In elk geval lijkt de enkele vermelding in de prijsverantwoording dat “zo nodig” correcties worden aangebracht zodat niet meer uren worden aangerekend dan wanneer de prestaties door senior-medewerkers “zouden” zijn verricht, de conclusie van de verwerende partij dat er geen of **onvoldoende inzicht wordt verstrekt over of en in hoeverre er wordt gecorrigeerd,** op het eerste gezicht te ondersteunen. De verzoekende partij maakt op het eerste gezicht ook niet aannemelijk dat eenzelfde onzekerheid kleeft aan de offertes van de overige inschrijvers, waarvan niet blijkt dat daarin een uniform tarief wordt aangeboden in combinatie met een vergelijkbare vooropgestelde correctie.

18. De voormelde motieven, die de verwerende partij voldoende kenbaar heeft gemaakt in het verslag van nazicht dat in de bestreden gunningsbeslissing wordt bijgevalen, volstaan op het eerste gezicht om de offerte van de verzoekende partij substantieel onregelmatig te verklaren. De kritiek van de verzoekende partij op de overige motieven vermeld in de bestreden beslissing, betreft bijgevolg kritiek op overtollige motieven die niet tot de schorsing van de bestreden beslissing kan leiden.

19. Het enig middel is niet ernstig.

MPMO en BEPERKING VAN DEELNEMERS

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER ARREST
nr. 258.496 van 18 januari 2024**

Artikel 38 ‘Mededingingsprocedure met onderhandeling’ van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ luidt:

“§ 1. De aanbestedende overheid kan in de volgende gevallen gebruik maken van een mededingingsprocedure met onderhandeling :

1° met betrekking tot werken, leveringen of diensten die aan één of meer van de volgende criteria voldoen:

[...]

b) ze bevatten ontwerp- of innovatieve oplossingen;

c) de opdracht kan niet worden gegund zonder voorafgaande onderhandelingen wegens specifieke omstandigheden die verband houden met de aard, de complexiteit of de juridische en financiële voorwaarden of wegens de daaraan verbonden risico's;

[...] [...]

§ 4. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen een eerste offerte indienen. Deze vormt de basis voor verdere onderhandelingen. De aanbestedende overheid kan, overeenkomstig artikel 79, het aantal kandidaten die tot deelneming aan de procedure worden uitgenodigd, beperken.

§ 5. Met het oog op de verbetering van hun inhoud onderhandelt de aanbestedende overheid met de inschrijvers over de initiële offertes en over alle volgende offertes die door hen werden ingediend, met uitzondering van de definitieve offertes in de zin van paragraaf 8. De aanbestedende overheid kan de opdrachten desalniettemin gunnen op basis van de initiële offertes zonder onderhandeling, indien zij zich de mogelijkheid daartoe heeft voorbehouden in de aankondiging van een opdracht.

Over de minimumeisen en de gunningscriteria wordt niet onderhandeld.

§ 6. Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Daartoe verstrekt zij geen discriminerende informatie die bepaalde inschrijvers kan bevoordelen ten opzichte van andere. Zij stelt alle inschrijvers wier offerte niet is afgewezen overeenkomstig paragraaf 7 schriftelijk in kennis van eventuele andere wijzigingen in de technische specificaties of andere opdrachtdocumenten dan die waarbij de minimumeisen worden vastgesteld. Na deze wijzigingen biedt de aanbestedende overheid de inschrijvers voldoende tijd om hun offertes, indien nodig, aan te passen en opnieuw in te dienen. [...]

§ 7. De mededingingsprocedure met onderhandeling **kan in opeenvolgende fasen verlopen**, zodat het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld wordt beperkt door toepassing van de gunningscriteria **uit de aankondiging van een opdracht of een ander**

opdrachtdocument. De aanbestedende overheid geeft in de aankondiging van een opdracht of een ander opdrachtdocument aan of zij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.

§ 8. Indien de aanbestedende overheid voornemens is de onderhandelingen af te sluiten, stelt zij de resterende inschrijvers daarvan in kennis en stelt zij een gemeenschappelijke termijn vast voor de indiening van nieuwe of aangepaste offertes. De aanbestedende overheid controleert of de definitieve offertes voldoen aan de minimumeisen en overeenstemmen met artikel 66, § 1, beoordeelt de definitieve offertes aan de hand van de gunningscriteria en gunt de opdracht krachtens de artikelen 79 tot 84. **Indien de aanbestedende overheid zich in de aankondiging van een opdracht het recht heeft voorbehouden geen onderhandelingen te voeren, en zij van deze mogelijkheid gebruik maakt, geldt de initiële offerte** bijgevolg als

definitieve offerte.

[...].”

Artikel 80 ‘Beperking van het aantal offertes en oplossingen’ van dezelfde wet luidt:

“Wanneer de aanbestedende overheid gebruik maakt van de in artikel 38, §7, en in artikel 41, § 5, bedoelde mogelijkheid tot beperking van het aantal tot onderhandelingen toegelaten offertes of van de in artikel 39, § 4, bedoelde mogelijkheid tot beperking van het aantal te bespreken oplossingen, passen zij de in de opdrachtdocumenten vermelde gunningscriteria toe. In de slotfase moet het bereikte aantal een daadwerkelijke mededinging kunnen waarborgen voor zover er voldoende offertes, oplossingen of kandidaten zijn die aan de vereisten voldoen.”

Deze bepalingen vormen een omzetting van de artikelen 26, lid 4, en 29, respectievelijk artikel 66 van richtlijn 2014/24/EU.

De memorie van toelichting bij het ontwerp dat geleid heeft tot de voornoemde wet (*Parl. St. Kamer*, 2015-16, nr. 1541/001, 77-78) vermeldt over artikel 38 onder meer het volgende:

“Paragraaf 4 herinnert eraan dat de mededingingsprocedure met onderhandeling in twee fasen verloopt. Enkel ondernemingen die het best in staat worden geacht de opdracht uit te voeren en zich niet in een toestand van uitsluiting bevinden, worden immers, na bekendmaking van de aankondiging, geselecteerd en in een tweede fase uitgenodigd tot het indienen van een offerte tegen een bepaalde datum. Deze offerte vormt de basis voor verdere onderhandelingen. Ook wordt verduidelijkt dat het aantal kandidaten die tot deelneming aan de procedure worden uitgenodigd, **kan worden beperkt (‘doorselectie’)**.

Kenmerkend voor de mededingingsprocedure met onderhandeling is, zoals de term aangeeft, de onderhandeling. Paragraaf 5 herinnert immers aan de mogelijkheid voor de aanbestedende overheid om met de inschrijvers te onderhandelen na indiening van de offertes. Het geeft evenwel blijk van een pragmatische aanpak om de aanbestedende overheid te machtigen om, indien zij dit in de aankondiging heeft vermeld, een opdracht te gunnen op basis van de oorspronkelijke offerte zonder onderhandeling. Uiteraard kan de **afwezigheid van onderhandelingen alleen om objectieve redenen gerechtvaardigd** zijn.

Paragraaf 7 wijst erop dat de mededingingsprocedure met onderhandeling in opeenvolgende fasen kan verlopen om het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld te beperken. Het gebruik van die mogelijkheid dient evenwel in de aankondiging of in een ander opdrachtdocument te worden vermeld.

Paragraaf 8 verplicht de aanbestedende overheid de resterende inschrijvers te informeren over haar voornemen om de onderhandelingen af te sluiten en een gemeenschappelijke termijn vast te stellen zodat de inschrijvers eventuele nieuwe of aangepaste offertes kunnen indienen. De definitieve offertes worden beoordeeld aan de hand van de gunningscriteria en vervolgens zal de opdracht gegund worden krachtens de artikelen 78 tot 83.”

Artikel 38, § 8, van de wet overheidsopdrachten 2016 betreft een nieuwe bepaling die niet voorkomt in de oude wet van 15 juni 2006 ‘overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten’.

Over artikel 79 van het betrokken ontwerp (dat artikel 80 van de wet is geworden) vermeldt de memorie van toelichting (*Parl. St. Kamer*, 2015-16, nr. 1541/001, 132-133) het volgende: “Deze bepaling is gericht op de omzetting van artikel 66 van richtlijn 2014/24/EU en handelt over de beperking van het aantal offertes en oplossingen. De bepaling komt quasi overeen met de artikelen 109, § 3, en 111, § 3, van het koninklijk besluit van 15 juli 2011. Er wordt niet alleen verwezen naar het aantal offertes waarover onderhandeld wordt of naar het aantal te bespreken oplossingen maar ook naar een voldoende aantal kandidaten die beantwoorden aan de voorwaarden. Inderdaad kan het probleem van de afwezigheid van voldoende mededinging zich ook stellen voor de indiening van offertes, wanneer gebruik wordt gemaakt van de concurrentiegerichte dialoog. Net zoals in de richtlijn is ervoor gekozen om de beperking van

het aantal offertes en oplossingen in één enkele bepaling onder te brengen. De bepaling is ook niet langer ondergebracht in het hoofdstuk dat gewijd is aan de procedures, maar wel in een afzonderlijke onderafdeling gewijd aan de beperking van het aantal kandidaten, offertes en oplossingen, wederom net zoals in de richtlijn (onderafdeling opgenomen in het hoofdstuk 4 – verloop van de procedure).

Onder ‘kandidaten [...] die aan de vereisten voldoen’ begrijpt men de kandidaten die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een uitsluitingsgrond (verplichte of desgevallend facultatieve), in voorkomend geval wiens corrigerende maatregelen weerhouden werden en die voldoen aan de selectiecriteria (de artikelen 65 tot 70 van het ontwerp).”

19.

EEN AANTAL BEGINSELEN DIE TE DEZEN RELEVANT ZIJN.

Een aanbestedende overheid onderhandelt niet over de definitieve offertes (artikel 38, § 5).

Een aanbestedende overheid kan alsnog een opdracht gunnen zonder onderhandelingen, op grond van de initiële offertes. Zij kan dit enkel doen indien zij zich de mogelijkheid daartoe in de aankondiging van de opdracht heeft voorbehouden (artikel 38, § 5). Dit voorschrift is essentieel omdat de deelnemers aan de plaatsingsprocedure hierdoor gewaarschuwd zijn dat zij onmiddellijk hun beste offerte moeten indienen. De initiële offerte geldt dan als definitieve offerte (artikel 38, § 8, *in fine*).

De onderhandelingen kunnen in opeenvolgende fasen verlopen. Het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld, wordt in dat geval door toepassing van de gunningscriteria beperkt. De aanbestedende overheid kan ook van deze mogelijkheid enkel gebruik maken indien zij dit in de aankondiging van de opdracht of een ander opdrachtdocument heeft aangegeven (artikel 38, § 7).

Wanneer de aanbestedende overheid gebruik maakt van deze in artikel 38, § 7, bedoelde mogelijkheid tot beperking van het aantal tot onderhandelingen toegelaten offertes, moet in de slotfase het aldus bereikte aantal offertes een daadwerkelijke mededinging kunnen waarborgen, dit voor zover er nog voldoende offertes zijn (artikel 80).

20. Een beperking van het aantal offertes waarover zal worden onderhandeld, is, zoals uit het voorgaande blijkt, in ieder geval enkel mogelijk voor zover de aanbestedende overheid in de aankondiging van de opdracht of een ander opdrachtdocument heeft aangegeven dat zij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.

Dit is te dezen het geval.

De voornoemde bestekbepaling, om wetsconform te zijn, dient in die zin te worden gelezen dat de aanbestedende overheid bij haar beslissing om het aantal offertes waarover onderhandeld zal worden, te beperken, ervoor moet zorgen dat een daadwerkelijke mededinging gewaarborgd blijft en de gelijkheid tussen de inschrijvers niet wordt aangetast. Er dient bijgevolg een objectieve rechtvaardiging voorhanden te zijn die de verwerende partij zou toelaten om, door toepassing van de gunningscriteria, reeds op grond van de eerste offertes slechts één inschrijver tot onderhandelen uit te nodigen. Aangezien een objectief criterium te dezen niet voorafgaand in het bestek is bepaald, dient deze objectieve rechtvaardiging minstens te blijken uit de concrete beoordeling van die eerste offertes.

Dit blijkt niet het geval te zijn, om de hierna uiteengezette redenen.

22. De verwerende partij stelt dat zij de eerste offertes grondig en zorgvuldig heeft beoordeeld, wat blijkt uit het uitvoerig juryverslag van 12 mei 2023. Zij stelt dat blijkens dit verslag de offerte van de verzoekende partijen kwalitatief ondermaats scoorde, met scores onder de helft voor meerdere kwalitatieve subcriteria. In de jurybeslissing van 12 mei 2023 waarbij wordt beslist om de tussenkomende partijen als voorkeurbieder aan te duiden, wordt gesteld dat “de opdrachtgever het vermoeden [heeft] dat het zeer moeilijk gaat zijn om het

ontwerp van de inschrijver ‘Samenwerkingsverband Ibens – DETOO’, zonder essentiële wijzigingen, tot een uitvoerbaar project om te buigen”, “gezien de zware tekortkomingen op het vlak van het functioneren van de binnenruimtes, de omgang met daglicht en (overdekte) speelzones en de extra genomen risico’s op het vlak van conformiteit aan het huidige RUP Kasteel”.

Anders dan de verzoekende partijen stellen, is dit motief in de jurybeslissing van 12 mei 2023 op het eerste gezicht terug te brengen tot de motivering opgenomen in het juryverslag van 12 mei 2023 en betreft dit geen bijkomende argumentatie, laat staan een nieuw

“(gunnings)criterium”. Wel lijkt, op het eerste gezicht, voornoemd vermoeden geen voldoende reden om de verzoekende partijen niet tot onderhandelingen uit te nodigen.

In dit verband stelt de Raad van State vast dat de eerste offerte van de verzoekende partijen als regelmatig werd beschouwd, zodat deze offerte volgens het juryverslag van 12 mei 2023 lijkt te voldoen aan de minimale eisen van het bestek. Vanuit dat oogpunt lijkt er geen beletsel om, overeenkomstig artikel 80 van de wet overheidsopdrachten 2016, ook met hen over hun eerste offerte te onderhandelen, en aldus de mededinging te waarborgen.

Voorts is het precies eigen aan de onderhandelingsprocedure dat er ruimte is om offertes aan te passen of te verbeteren. Overeenkomstig artikel 1.2.3.5 van het bestek kan de opdrachtgever de inschrijver zelfs de mogelijkheid bieden om de al dan niet substantiële onregelmatigheden te regulariseren vóór de eventuele onderhandelingen worden aangevat. Bovendien blijkt uit de motivering in de selectieleidraad (weergegeven *sub* 3.1) dat voor deze opdracht precies voor de mededingingsprocedure met onderhandeling is gekozen omdat, gelet op het aspect ontwerp (Design) de opdracht niet op voorhand volledig kan worden beschreven, “nu aan de inschrijvers zoveel als mogelijk de vrijheid en flexibiliteit wordt gelaten om invulling te geven aan de opdracht”. De verzoekende partijen lijken op het eerste gezicht aannemelijk te maken dat elk van de beweerde tekortkomingen en risico’s, in nader overleg en onderhandelingen met de verwerende partij en desgevallend met de stedenbouwkundige diensten, had kunnen worden bekeken en in voorkomend geval geredieerd. De verwerende partij lijkt in dit verband niet dienstig te kunnen verwijzen naar het arrest van de Raad van State van 2 juli 2013, nr. 224.222. Anders dan in die zaak, is de aanbestedende overheid te dezen niet ertoe gekomen om over de eerste offerte van de verzoekende partijen te onderhandelen.

Hierbij wordt nog bedacht dat, blijkens voornoemd juryverslag van 12 mei 2023, het verschil tussen de eerste offerte van de tussenkomende partijen en die van de verzoekende partijen, na beoordeling op alle gunningscriteria, slechts twee punten bedroeg. Daargelaten of de kritiek van de verzoekende partijen op die beoordeling in het derde middel ernstig is, lijkt dit puntenverschil op het eerste gezicht niet onoverbrugbaar in geval van onderhandelingen.

In dit verband lijkt de werkwijze van de verwerende partij om in het juryverslag van 9 november 2023 de BAFO-offerte van de tussenkomende partijen opnieuw te vergelijken met de eerste offertes van de andere inschrijvers,

waaronder die van de tussenkomende partijen, met een verschil van 9,3 punten tot gevolg, niet correct te zijn. Evident is er een onderscheid tussen een BAFO dat het resultaat is van onderhandelingen na een eerste en zelfs tweede offerte, en eerste offertes waarover niet werd onderhandeld, zodat de BAFO na onderhandelingen en de niet-onderhandelde eerste offertes niet met elkaar kunnen worden vergeleken.

De verzoekende partijen maken bijgevolg op het eerste gezicht aannemelijk dat de verwerende partij, nu zij aan de tussenkomende partijen op de hiervoor beschreven wijze de kans heeft geboden hun eerste offerte te verbeteren tijdens onderhandelingen, zij deze kans ook aan de verzoekende partijen had moeten bieden.

23. De tussenkomende partijen voeren als tegenargument aan, “in het geval de Raad van oordeel is dat er niet enkel met de eerst gerangschikte inschrijver onderhandeld kan worden”,

dat in essentie louter optimalisatiegesprekken met het oog op een BAFO zijn gevoerd en er geen sprake is geweest van “onderhandelen”; dat bijgevolg ook in die optiek geen schending van de artikelen 4, 38, §7 en 80 van de wet overheidsopdrachten 2016 en het mededingingsbeginsel zou voorliggen. Ook de verwerende partij zet uiteen dat er geen sprake is geweest van essentiële wijzigingen, en aldus van een ongelijke behandeling.

Blijkens de als vertrouwelijk neergelegde stukken, die de Raad van State heeft kunnen inzien, lijken de gevoerde onderhandelingen op het eerste gezicht niet te kunnen worden gereduceerd tot “finale contractbesprekingen” zoals de tussenkommende partijen stellen. Uit het als vertrouwelijk neergelegde stuk 5 ‘Toelichting en samenvatting van de elf onderhandelingsrondes’, stuk 6 ‘Plan van aanpak Onderhandeling en stuk 7 ‘Instructies BAFO, blijkt dat een groot aantal vragen en punten werden opgesteld die nog besproken dienden te worden in de onderhandelingsprocedure, en lijkt aan de tussenkommende partijen zelfs een “eerste tussentijdse offerte” te zijn gevraagd. Er blijkt samen met de verwerende partij te zijn onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn met een budgettair gunstiger resultaat, zonder grote impact op het ontwerp en zonder negatieve impact op de bruto vloeroppervlakte, wat heeft geresulteerd in een lagere offerteprijs die, anders dan de eerste offerte, wel voldoet aan de maximale financiële norm van AGION. Voorts lijken de verzoekende partijen terecht erop te wijzen dat uit het juryverslag van 9 november 2023 nog belangrijke “aandachtspunten” op het vlak van de eerste uitrusting, bouwkost en buitenaanleg blijken, die zouden zijn verholpen, onder meer op basis van “het voortschrijdend inzicht van de Scholengroep”. Uit het loutere feit dat de BAFO van de gekozen inschrijver ten opzichte van zijn eerste offerte 7,3 punten meer heeft gescoord, lijkt reeds op het eerste gezicht te moeten worden afgeleid dat de beweerde optimalisaties significant zijn.

Voor zover de verwerende partij nog stelt dat zij luidens artikel 1.2.3.5 van het bestek zelfs in de mogelijkheid zou zijn geweest om onmiddellijk te gunnen op grond van de eerste offerte van de tussenkommende partijen, zonder onderhandelingen, blijkt uit wat voorafgaat dat zij die eerste offerte niet als een dergelijke definitieve offerte heeft beschouwd en de onderhandelingen wel noodzakelijk zijn gebleken om te garanderen dat de betrokken offerte zou voorzien in de behoeften van de aanbestedende overheid, al was het maar wat de prijs betreft.

24. Uit al wat voorafgaat, volgt dat de verwerende partij, in de concrete omstandigheden van de zaak, door haar werkwijze te dezen onvoldoende de gelijkheid van de inschrijvers, en aldus de daadwerkelijke mededinging, heeft gewaarborgd, en zodoende de artikelen 38, § 7, en 80 van de wet overheidsopdrachten 2016 heeft geschonden.

VIII. Besluit

25. Het eerste middel is in de aangegeven mate ernstig gebleken. De vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid wordt dan ook ingewilligd.

WIJZIGING INVESTERINGSBUDGET EN IMPACT OP HET PRIJSCRITERIUM

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER ARREST
nr. 258.511 van 19 januari 2024

Het middel, zoals het in hoofdorde is geformuleerd, steunt geheel op het uitgangspunt dat er twee bedragen zijn waarmee de inschrijvers rekening moesten houden: het in de gunningsleidraad genoemde “**geraamd investeringsbudget**” voor het ontwerp en de realisatie ervan, ten bedrage van 50,7 miljoen euro, dat bij overschrijding aanleiding zou geven tot een puntenaftrek op het gunningscriterium ‘prijs’, enerzijds, en de in de e-mail van 7 juli 2023 genoemde “**maximale investeringsenveloppe**” van 60,5 miljoen euro, die bij overschrijding aanleiding zou geven tot het substantieel onregelmatig verklaren van de offerte, anderzijds.

Volgens de verwerende partij en de tussenkomenende partij daarentegen is er maar één bedrag, het geraamde investeringsbudget, dat in de loop van de plaatsingsprocedure is verhoogd van 50,7 miljoen euro naar 60,5 miljoen euro en later zelfs naar 61,9 miljoen euro.

15. Zoals in de selectieleidraad (punt 2.9), wordt in de gunningsleidraad een geraamd investeringsbudget genoemd. In verband met het gunningscriterium ‘prijs’ (punt 6.2) wordt bepaald dat een puntenaftrek zal worden toegepast “indien de Prijs van de Inschrijver het geraamd investeringsbudget overschrijdt”. Er wordt gepreciseerd dat “dit bedrag wordt vastgelegd op € 50.700.000 voor de prijs voor het ontwerp en realisatie, inclusief BTW (exclusief onderhoud)”. Elders in de gunningsleidraad, bij de beschrijving van het voorwerp en de modaliteiten van de opdracht (punt 3.1), wordt gesteld dat “het totaal geraamde investeringsbudget voor de DBM-opdracht [...] heden 50,7 miljoen euro [bedraagt]”. Uit de eerste offertes blijkt dat de prijzen van alle inschrijvers hoger zijn dan het geraamde investeringsbudget. Op vraag van de verwerende partij keurt het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen op 14 april 2023 een verhoging van de het totale investeringsbudget goed, uitgaande van een investeringsbudget voor ontwerp en realisatie van 60,5 miljoen euro.

Het is niet met zekerheid vast te stellen hoe de verwerende partij over die verhoging mondeling gecommuniceerd heeft tijdens de onderhandelingen met de drie inschrijvers. Ter afsluiting van die gesprekken stuurt de verwerende partij op 7 juli 2023 wel een e-mailbericht naar elk van hen, waarin zij onder meer stelt dat elkeen “in kennis [werd] gesteld van de collegebeslissing houdende budgetverhoging voor het project, waarbij de maximale investeringsenveloppe thans bepaald is op 60,5 miljoen euro”. Er wordt gepreciseerd dat dit “de maximale beschikbare enveloppe [is] voor ontwerp en realisatie, inclusief btw en exclusief onderhoud”. **Drie zaken vallen de Raad van State hierbij op. In de eerste plaats wordt de ‘maximale investeringsenveloppe’ in één zin genoemd met de ‘budgetverhoging’, en lijkt de maximale investeringsenveloppe voorgesteld te worden als een uitlegging van wat de budgetverhoging inhoudt (zie het woord “waarbij”). Voorts wordt wel het woord “maximale” gebruikt, maar wordt niet gepreciseerd wat het gevolg is van een overschrijding van de maximale investeringsenveloppe, laat staan dat gepreciseerd zou worden dat overschrijding leidt tot de substantiële onregelmatigheid van de offerte. Ten slotte wordt gesteld dat de maximale investeringsenveloppe betrekking heeft op het ontwerp en de realisatie, inclusief btw en exclusief onderhoud, zijnde bewoordingen die in de gunningsleidraad zijn gebruikt voor het aanduiden van het voorwerp van het geraamd investeringsbudget.**

Op 15 september 2023 worden de richtlijnen voor het indienen van een BAFO bekendgemaakt. Aan de twee overblijvende inschrijvers wordt geen nieuw BAFO-bestek meegedeeld. Wel wordt in de richtlijnen bepaald dat het bestek bestaat uit de bestaande gunningsleidraad, behalve in zoverre daarvan wordt afgeweken door een aantal documenten. Wat het gunningscriterium ‘prijs’ betreft, is er een document ‘Bijkomend aan te leveren informatie gunningscriterium prijs’, waarin wordt bepaald dat punt 7.2.7, a, van de gunningsleidraad wordt vervangen door de in dat document opgenomen tekst. Eén onderdeel van die tekst (punt 2) slaat op de informatie inzake de gedetailleerde kostprijs van het project, en voor die informatie wordt de tekst van het voornoemde punt 7.2.7, a, letterlijk overgenomen. Door het kopiëren en plakken is ook de verwijzing naar “het als Bijlage 2 gevoegde invulformulier” mee opgenomen in dit document. Een ander document bedoeld in de voornoemde richtlijnen is evenwel een nieuw prijsformulier, dat anders is opgevat dan het formulier gevoegd als bijlage 2 bij de gunningsleidraad. Dit nieuwe formulier, dat meer gedetailleerd is, maar het geraamde investeringsbudget niet meer vermeldt, moet door de inschrijvers ingevuld worden. Nergens in de richtlijnen is sprake van een ‘maximale investeringsenveloppe’. En misschien nog belangrijker, **er wordt ook geen melding gemaakt van een maximumbedrag dat op straffe van substantiële onregelmatigheid van de offerte in acht genomen moet worden.** Dat laatste is iets dat de verzoekende partij zelf heeft afgeleid uit de communicatie vanwege de verwerende partij.

16. Uit het geheel van deze ontwikkelingen lijkt afgeleid te kunnen worden dat de verwerende partij steeds ervan uitgegaan is dat er een maximum investeringsbedrag was voor het ontwerp en de realisatie, en dat dit bedrag bij overschrijding aanleiding gaf tot een puntenaftrek op het gunningscriterium ‘prijs’. Zij blijkt dat bedrag in de gunningsleidraad een “geraamd investeringsbudget” te noemen, terwijl zij het in haar e-mail van 7 juli 2023 met betrekking tot hetzelfde begrip heeft over een “maximale investeringsenveloppe”. Dit maximumbedrag blijkt af te hangen van het totale investeringsbudget dat door de stad wordt vastgesteld, en dat de stad in functie van de ontvangen offertes eventueel kan verhogen. Te dezen zijn er ook effectief verhogingen geweest, eerst in het licht van de eerste offertes van de drie inschrijvers (beslissing van 14 april 2023), later in het licht van de offerte van de tussenkomende partij als eerst gerangschikte inschrijver (beslissing van 24 november 2023).

De verwerende partij blijkt het bedrag dat aan de inschrijvers meegedeeld is met het voornoemde e-mailbericht, namelijk 60,5 miljoen euro, ook effectief gebruikt te hebben bij de beoordeling van de BAFO's op het gunningscriterium ‘prijs’. Dit bevestigt dat dit bedrag in de plaats is gekomen van het in de gunningsleidraad genoemde bedrag van 50,7 miljoen euro. In de gunningsleidraad was trouwens al aangegeven dat dit laatste bedrag het budget “op heden” was, hetgeen impliceerde dat het voor wijziging vatbaar was.

Uit de richtlijnen voor het indienen van een BAFO bleek dat de gunningsleidraad gewijzigd was, onder meer met betrekking tot de aan te leveren informatie ter beoordeling van het gunningscriterium ‘prijs’. In de meegedeelde documenten werd het bedrag van het geraamd investeringsbudget niet genoemd. Er werd ook geen melding gemaakt van een **maximale investeringsenveloppe die op straffe van substantiële onregelmatigheid** van de offerte in acht genomen moest worden. De inschrijvers dienden nog steeds rekening te houden met de regeling inzake de puntenaftrek op het gunningscriterium ‘prijs’, als bepaald in de gunningsleidraad, en daarnaast ook met de mededeling die zij op 7 juli 2023 gekregen had. Het lijkt niet onlogisch om uit een en ander het gevolg te trekken dat het bedrag van 60,5 miljoen euro, genoemd in het voornoemde e-mailbericht, het maximumbedrag was dat bij overschrijding tot een puntenaftrek aanleiding zou geven. Aan dat bedrag was immers in geen enkel document een andere inhoud gegeven of een ander gevolg gehecht.

17. Uit de offerte van de tussenkomende partij, een vertrouwelijk stuk dat de Raad van State heeft kunnen inkijken, blijkt dat deze inschrijver enkel het nieuwe prijsformulier heeft ingevuld. Zij heeft dus begrepen dat dit in de plaats kwam van het aanvankelijke invulformulier (bijlage 2 bij de gunningsleidraad).

De verzoekende partij zoekt steun voor haar interpretatie van de e-mail van 7 juli 2023 in de reactie van het Consortium L. op de mededeling van de verwerende partij in verband met de ‘maximale investeringsenveloppe’. In zijn e-mail van 12 september 2023 heeft het Consortium L. het weliswaar over “de opgelegde maximale investeringsenveloppe” en over de onmogelijkheid om daaraan te voldoen, maar het preciseert daarbij niet of het bedrag daarvan een rol speelde bij de beoordeling van de offertes onder het gunningscriterium ‘prijs’

—
haar prijs voor opbouw en realisatie was veel hoger dan het aanvankelijk geraamd investeringsbedrag -, dan wel of het ging om een nieuw, essentieel vereiste van het bestek. De verzoekende partij heeft bij haar BAFO zowel het oude als het nieuwe invulformulier gevoegd. Er kan aangenomen worden dat zij misleid is geweest door het feit dat in een van de documenten gevoegd bij de richtlijnen voor het indienen van een BAFO een ongelukkige verwijzing naar het oude invulformulier was blijven staan. De verwerende partij had er beter aan gedaan om in de richtlijnen de verwijzing naar bijlage 2 weg te laten, en in de plaats daarvan duidelijk te preciseren dat het aanvankelijke bedrag van het geraamd investeringsbudget verhoogd was van 50,7 miljoen euro tot 60,5 miljoen euro. Die onzorgvuldigheid lijkt echter niet te leiden tot de onwettigheid van de gunningsbeslissing. Als er in hoofde van de verzoekende partij een onduidelijkheid was over de vraag of de maximale investeringsenveloppe een nieuw vereiste vormde, voorgeschreven op straffe van substantiële onregelmatigheid van de offerte, kon zij de verwerende partij daarover altijd om een precisering vragen. Het weze herhaald dat het de verzoekende partij zelf is die de sanctie van de substantiële onregelmatigheid heeft gekoppeld aan het maximumbedrag van 60,5 miljoen euro. Daarbij moet ook opgemerkt worden dat, mocht de verwerende partij inderdaad een nieuwe vereiste hebben willen invoeren, er reden was voor de verzoekende partij om zich af te vragen of de invoering van een dergelijk vereiste wel kon gebeuren met een eenvoudige e-mail, en dus om de verwerende partij te bevragen over de draagwijdte van de maximale investeringsenveloppe.

De verzoekende partij verwijt aan de verwerende partij dat zij in de gegeven omstandigheden, na ontvangst van haar BAFO, haar geen verduidelijking gevraagd heeft over haar intenties in verband met het oude invulformulier. Het volstaat in dit verband echter op te merken dat het loutere feit dat de verzoekende partij twee prijsformulieren had ingevuld, niet hoefde te leiden tot de conclusie dat zij een vergissing begaan had. De twee formulieren spraken elkaar immers niet tegen, en er was dus ook geen interne contradictie in de BAFO.

18. Subsidiair voert de verzoekende partij aan dat de verwerende partij, door het bedrag van het geraamd investeringsbudget in de loop van de plaatsingsprocedure te verhogen, gehandeld heeft in strijd met het verbod om over de gunningscriteria te onderhandelen, bepaald in artikel 38, § 5, van de wet overheidsopdrachten 2016.

Met die zienswijze kan op het eerste gezicht niet ingestemd worden. **Het gunningscriterium ‘prijs’ lijkt immers niet gewijzigd te zijn.** In de gunningsleidraad was bepaald dat er een puntenaftrek zou zijn in geval van overschrijding van het geraamde investeringsbedrag, en uit die leidraad bleek ook dat het geraamde bedrag op dat ogenblik (“op heden”) 50,7 miljoen euro bedroeg. **Dit bedrag was dus onderhevig aan actualisering. Die actualisering bracht geen wijziging in de berekeningswijze zelf van het inschrijvingsbedrag (de prijs N) waarop een eventuele puntenaftrek gebaseerd zou worden.**

19. Eveneens subsidiair voert de verzoekende partij aan dat de verwerende partij de twee inschrijvers die een BAFO hebben ingediend, ongelijk heeft behandeld.

Die grief gaat ervan uit dat de verwerende partij aan de tussenkomende partij heeft laten weten dat het bedrag van de maximale investeringsenveloppe niet dwingend was, in de zin dat het overschrijden ervan geen aanleiding zou geven tot substantiële onregelmatigheid van de offerte, terwijl zij een dergelijke mededeling niet heeft gedaan aan de verzoekende partij. Uit geen enkel stuk van het administratief dossier blijkt echter dat de verwerende partij een dergelijke mededeling gedaan zou hebben aan de tussenkomende partij. De verwerende partij benadrukt trouwens dat zij aan de inschrijvers dezelfde informatie heeft bezorgd, namelijk de informatie vervat in haar e-mailbericht van 7 juli 2023.

20. Gelet op al het voorgaande, is het middel niet ernstig.

WOO EN RKENNING AANNEMERS

Raad Van State, Afdeling Bestuursrechtspraak Voorzitter Van De Xiie Kamer

ARRESTNr. 258.578 Van 25 Januari 2024

Artikel 70, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 legt een koppeling tussen de gunningsprocedure en de regeling inzake de erkenning van aannemers. Die bepaling luidt als volgt:

“Wanneer bij een opdracht voor werken, de werken die er het voorwerp van uitmaken overeenkomstig artikel 3, eerste lid, van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, slechts mogen worden uitgevoerd door ondernemers die ofwel hiertoe erkend zijn, ofwel aan de voorwaarden ertoe voldoen of nog het bewijs geleverd hebben van het feit dat ze voldoen aan de voorwaarden voor de erkenning bepaald door of krachtens de voormelde wet, vermelden de aankondiging van de opdracht of, bij gebrek daaraan, de opdrachtdocumenten welke erkenning vereist is in overeenstemming met de eerder aangehaalde wet en haar uitvoeringsbesluiten.”

Op grond van het te dezen toepasselijk artikel 70, § 1, tweede lid, 1°, van het voornoemde besluit moet de kandidaat of de inschrijver in de aanvraag tot deelneming of de offerte vermelden dat hij over de vereiste erkenning beschikt.

7. Krachtens artikel 3, eerste lid, van de van 20 maart 1991 ‘houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken’ (hierna: wet erkenning 1991) mogen overheidsopdrachten voor werken waarvan de geraamde waarde een bij koninklijk besluit vastgesteld bedrag overschrijden, slechts worden uitgevoerd door ondernemers, zowel publiek- als privaatrechtelijke, die op het moment van de sluiting van de opdracht of van de concessieovereenkomst hetzij te dien einde erkend zijn (1°), hetzij het bewijs geleverd hebben dat zij de voorwaarden opgelegd door of krachtens deze wet vervullen (2°).

Artikel 4 van het koninklijk besluit erkenning 1991 somt de categorieën (aangeduid met een letter) en ondercategorieën (aangeduid met een letter en een cijfer) op waarin de werken worden ingedeeld met het oog op de erkenning. Aan de minister wordt opgedragen om die categorieën en ondercategorieën nader te bepalen.

In verband met het **onderscheid tussen categorieën en ondercategorieën** bepaalt artikel 1 van het ministerieel besluit erkenning 1991:

“Worden in **categorieën** ondergebracht : de complexe opdrachten waarbij werken van verschillende aard worden uitgevoerd en welke de coördinatie vereisen van verschillende technieken in de bouwnijverheid, of werken die niet het voorwerp uitmaken van een bepaalde ondercategorie.

Worden in **ondercategorieën** ondergebracht, de werken van een bepaalde specialiteit die een deel vormen van de in categorieën ondergebrachte werken, wanneer ze afzonderlijk worden aanbesteed.”

Overeenkomstig artikel 5, § 2, van het koninklijk besluit erkenning 1991 brengt de erkenning in een categorie, in beginsel, geen erkenning mee in de daarbij horende ondercategorieën.

Artikel 5, § 7, van het koninklijk besluit erkenning 1991 luidt

voorts: “De categorie of ondercategorie waarin een aanneming die werken omvat die in verscheidene categorieën en/of ondercategorieën gerangschikt zijn, moet worden gerangschikt is die waartoe het gedeelte van het uit te voeren werk behoort waarvan het bedrag het grootste percentage van de aannemingssom vertegenwoordigt.

In geval de aanneming werken van verschillende aard omvat waarvan de relatieve belangrijkheid ongeveer gelijk is, mag zij gerangschikt worden in meerdere van de betreffende categorieën of ondercategorieën. De inschrijver dient evenwel slechts erkend te zijn in één van de voorgeschreven categorieën of ondercategorieën.”

8. Op grond van artikel 70, § 1, eerste lid, van het koninklijk is het aan de aanbestedende overheid om, met toepassing van de reglementering inzake de erkenning van aannemers, aan te geven over welke erkenning de inschrijvende aannemers moeten beschikken. Het werkelijke voorwerp en de werkelijke omvang van de opdracht zijn bepalend voor de toepasselijkheid van de erkenningsregeling en de toepasselijke erkenningsvereisten. De aanbestedende overheid beschikt over een zekere, zij het beperkte, appreciatieruimte bij het categoriseren van de opdracht.

Nu overeenkomstig artikel 3 van de wet erkenning 1991 de erkenningsvoorwaarden vervuld moeten zijn op het moment van de sluiting van de opdracht en definitief worden bepaald door het bedrag van de inschrijving, lijkt hieruit te volgen dat de vermelding van de erkenningsvoorwaarden in de aankondiging van de opdracht en in het bestek precair is en de uiteindelijk voor de opdracht vereiste erkenning op het ogenblik van de sluiting van de opdracht dient te worden nagegaan waarbij een herkwalificatie van het bestekvereiste mogelijk moet worden geacht.

9. Te dezen geeft de verwerende partij onder punt II.1.1.2 van het bestek aan dat voor de in de opdracht bedoelde werken volgens haar een erkenning in categorie D vereist is. In de bestreden beslissing bevestigt zij dat vereiste. De werken bedoeld in die categorie worden in artikel 2 van het ministerieel besluit erkenning 1991 omschreven als volgt:

“D. Algemene aannemingen van bouwwerken.

De complexe opdrachten omvattend de bouw of vernieuwbouw van gebouwen en bouwwerken allerhande en dit tot en met hun volledige afwerking, ongeacht de materialen die hiervoor worden gebruikt, zoals : openbare en religieuze gebouwen, woonhuizen, scholen, stations, hallen, gevangenissen, kazernes, opslagplaatsen, vismijnen, garages en bergplaatsen allerhande, industriële gebouwen, fabrieksschoorstenen, administratieve lokalen, bureel-, appartements- en commerciële gebouwen, gebouwen voor sportieve en culturele centra, ziekenhuizen, gebouwen voor wasserij-inrichtingen en crematoria.”

De verzoekende partij is daarentegen van oordeel dat voor de werken geen erkenning in categorie D maar wel in ondercategorie D12 vereist is. De werken bedoeld in die ondercategorie worden in artikel 2 van het ministerieel besluit erkenning 1991 omschreven als volgt:

“D. 12. Niet-metalen en niet-asfaltbedekkingen.

Het uitvoeren, het herstellen of het veranderen van niet uit metaal of uit asfalt bestaande bedekkingen van gebouw, of onderdelen daarvan, zoals pannen, kunst- en natuurleien, platen of pannen uit synthetisch materiaal vervaardigd.”

Uit een samenlezing van de Nederlandse en de Franse tekst van artikel 1, tweede lid, van het ministerieel besluit erkenning 1991 blijkt dat een “ondercategorie” wordt gekenmerkt door het feit dat gaat om werken van een bepaalde specialiteit of om werken die deel van een “categorie” vormen wanneer ze afzonderlijk worden aanbesteed. Uit het eerste lid blijkt dat een “categorie” wordt gekenmerkt hetzij door een complexe opdracht waarbij werken van

verschillende aard worden uitgevoerd, die een coördinatie vergen, hetzij door werken die niet het voorwerp uitmaken van een bepaalde ondercategorie.

10. Te dezen blijkt dat de verwerende partij aan de opdracht de benaming “renovatie dak en riolering” heeft gegeven. Dit zou erop kunnen wijzen dat de opdracht voornamelijk uit dakwerken en rioleringswerken bestaat.

Onder punt III.3 van het bestek wordt echter bepaald dat het voorwerp van de opdracht bestaat uit de volgende renovatiewerken: verwijderen asbest; volledige dakrenovatie: isoleren, veluxen vervangen, nieuw onderdak, nieuwe dakpannen, vervangen dakgoten, etc.; zoldervloer afwerken met OSB-panels; plaatsen van regenwaterputten en riolering; plaatsen van PV-panels; aansluiting elektriciteit. Buiten de “volledige dakrenovatie” zijn er dus nog andere werken.

In de samenvattende meetstaat (bijlage 3 bij het bestek) worden posten opgesomd die vallen onder de volgende rubrieken: “afbraakwerken”, “grondwerken”, “ondergrondse leidingen”, “dakwerken”, “binnenafwerking”, “PV-panels” en “electriciteit”. Ook hier blijkt het dus om meer te gaan dan om “dakwerken”.

11. De verzoekende partij lijkt, op het eerste gezicht, te erkennen dat de opdracht uit meer werken bestaat dan de vervanging van dakpannen en leien, waarvoor een erkenning in categorie D12 is vereist. Zij rekent uit dat 35,82 % van de aannemingsom uit haar eigen offerte overeenstemt met werken waarvoor een erkenning in die ondercategorie is vereist. Daaruit lijkt te volgen dat zij aanneemt dat 64,18 % van de werken andere werken zijn dan die waarvoor een erkenning in ondercategorie D12 is vereist. Ter terechtzitting heeft zij wel gepreciseerd dat een groot deel van die andere werken ook bestaat uit dakwerken, zij het dus dakwerken die onder een andere ondercategorie dan D12 vallen.

De verwerende partij van haar kant voert aan dat de dakwerken zoals die blijken uit de posten in de meetstaat veel ruimer van aard zijn dan het louter leggen of herleggen van dakpannen en leien, zijnde de werken waarop ondercategorie D12 betrekking heeft. Zij wijst in de eerste plaats op de volgende deelrubrieken van het deel ‘dakwerken’ in de meetstaat, welke volgens haar te rangschikken zijn in andere ondercategorieën: ‘dakopbouw hellend dak’ en ‘daklichtopeningen’ (ondercategorie D5), ‘thermische isolatie hellend dak’ (ondercategorie D4), en ‘dakwaterafvoer’ (ondercategorie D22). Daarnaast wijst zij ook op de volgende werken die helemaal geen dakwerken zijn en die eveneens te rangschikken zijn in andere ondercategorieën: ‘afbraakwerken’ (ondercategorie G5), ‘grondwerken’ (ondercategorie C1), ‘binnenafwerking’ (ondercategorie D4), en ‘PV-panels’ (ondercategorie P1). Steunend op de gemiddelde prijzen per post in de meetstaat en de gemiddelde totaalprijs van de drie inschrijvers, maakt de verwerende partij een eigen berekening van het aandeel van de prijs voor de werken behorend tot de ondercategorie D12 in de totaalprijs van de opdracht.

Volgens haar bedraagt dat aandeel slechts 18 %, terwijl het grootste percentage van de aannemingsom, namelijk 26 %, wordt ingenomen door werken die gerangschikt moeten worden in de ondercategorie D4.

12. De verwerende partij voert op het eerste gezicht terecht aan dat uit het voorwerp van de opdracht blijkt dat het gaat om een complexe opdracht van vernieuwbouw, die de uitvoering van werken van verschillende aard inhoudt en die de coördinatie vereist van verschillende technieken in de bouwnijverheid. Om die reden zijn de werken ondergebracht in een “categorie”, te dezen categorie D.

Die categorisering vindt immers steun in een aantal kenmerken van de in het bestek bedoelde werken.

Om te beginnen blijkt uit de meetstaat (bijlage 3 bij het bestek) dat de werken ondergebracht zijn in zes delen, die verschillend van aard zijn. Ook de verzoekende partij heeft de werken onderverdeeld in zeven verschillende soorten werken, vallend onder zeven verschillende

ondercategorieën (zie overweging 5, hiervoor). Er lijkt dus geen betwisting te bestaan over het feit dat het om werken van verschillende aard gaat.

Voorts lijkt met de verwerende partij aangenomen te kunnen worden dat het gaat om werken die “zeer uiteenlopende expertisedomeinen” betreffen. Volgens haar kan de complexiteit van de opdracht niet geminimaliseerd worden, zoals de verzoekende partij doet, door het enkel te hebben over een “renovatie en isolatie van het dak en het plaatsen van regenwaterputten”. De werken zijn veel ruimer dan dat, en ze moeten “nauwgezet worden gecoördineerd”. Hoewel de coördinatie van de werken misschien geen belangrijk onderdeel van de opdracht vormt, is in het uitvoeringsbestek (bijlage 4 bij het bestek) toch, zoals door de verwerende partij aangevoerd, op verscheidene plaatsen sprake van een coördinatie van bepaalde werken door de opdrachtnemer. Dit is onder meer het geval met de coördinatie van de dakbedekking met de dakopbouw van het hellend dak en de thermische isolatie daarvan (post 32.00), de coördinatie van het leggen van dakpannen en het plaatsen van zonnepanelen (posten 32.11, 61.10 en 61.10.01), en de coördinatie van de binnenplaatafwerkingen met andere werken (post 51.00).

Gelet op het voorgaande, lijkt er een **voldoende verantwoording te bestaan voor het vereisen van een erkenning voor werken in de categorie D**. De combinatie van de verscheidenheid van de in de opdracht bedoelde werken en de noodzaak tot een zekere coördinatie ervan lijken de kwalificatie van de opdracht te onderschrijven als een complexe opdracht van vernieuwbouw van gebouwen en bouwwerken allerhande, en dit tot en met hun volledige afwerking, ongeacht de materialen die hiervoor worden gebruikt.

13. De verzoekende partij steunt op artikel 5, § 7, van het koninklijk besluit erkenning 1991, om daaruit af te leiden dat de opdracht gerangschikt moet worden in de ondercategorie D12, gelet op het aandeel in de aannemingssom van de werken die gerangschikt moeten worden in die ondercategorie.

Gelet op het voorgaande toont de verzoekende partij naar het voorlopig oordeel van de Raad van State niet aan, met de vereiste ernst prima facie, dat het in werkelijkheid gaat om werken die uitsluitend thuishoren in ondercategorieën van categorie D, in het bijzonder categorie D12, en niet om een complexe opdracht die valt onder categorie D.

Het enkele feit dat de werken vallen onder verschillende ondercategorieën van categorie D lijkt in elk geval geen afbreuk te doen aan het feit dat ze in hun geheel ondergebracht zijn onder categorie D.

14. Het middel is niet ernstig.

GEBRUIK VAN SUBCRITERIA

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER ARREST
nr. 258.671 van 31 januari 2024

De verzoekende partij acht die bepalingen en beginselen geschonden:

“Doordat, samengevat, verwerende partij het tweede gunningscriterium ‘Kwaliteit van de expert’ heeft beoordeeld aan de hand van subgunningscriteria en subsubgunningscriteria én aan deze subgunningscriteria een weging heeft toegekend, terwijl deze subgunningscriteria en subsubgunningscriteria en hun bijhorende weging niet in het bestek voorzien waren.”

Overeenkomstig artikel 4, eerste lid, van de wet overheidsopdrachten 2016, behandelen de aanbesteders de ondernemers op gelijke en niet-discriminerende wijze en handelen zij op een transparante en proportionele wijze.

Overeenkomstig artikel 81, § 1, van dezelfde wet baseert de aanbestedende overheid de gunning van overheidsopdrachten op de economisch meest voordelige offerte. Luidens artikel 81, §§ 2 en 3, komt het aan de aanbestedende overheid toe om de gunningscriteria te bepalen die zij zal hanteren om de offertes te beoordelen. **Luidens artikel 81, § 4, specificeert de aanbestedende overheid voor Europese opdrachten, zoals te dezen, het relatieve gewicht dat zij voor de bepaling van de economisch meest voordelige offerte aan elk van de gekozen criteria toekent.** De door een aanbestedende overheid vastgestelde gunningscriteria dienen verband te houden met het voorwerp van de opdracht, mogen de aanbestedende overheid geen onvoorwaardelijke keuzevrijheid geven, moeten uitdrukkelijk zijn vermeld in het bestek of in de aankondiging van de opdracht en moeten de fundamentele beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie, transparantie en proportionaliteit eerbiedigen. Het is binnen deze ruime perken dat de aanbestedende overheid mag kiezen welke gunningscriteria, met welk relatief gewicht, zij zal hanteren bij de beoordeling van de offertes om te bepalen welke volgens haar de economisch meest voordelige offerte is. De gunningscriteria en hun weging dienen dan ook relevant en proportioneel te zijn ten opzichte van de economisch meest voordelige offerte. De gelijkheid die aan de gunning van overheidsopdrachten ten grondslag ligt, veronderstelt voorts dat degenen die voor gunning van de opdracht in aanmerking willen komen, van tevoren weten wat zij daarvoor moeten doen of laten en dus met alle door de aanbestedende overheid cruciaal geachte gegevens rekening kunnen houden bij het opstellen van hun offerte.

Als subcriteria moeten worden beschouwd gegevens die dienstig zijn om in het aangeboden een onderscheid te maken en die aldus een maatstaf bij een beoordeling van een gunningscriterium zijn. **Om een subcriterium te kunnen onderscheiden van de in het kader van de motiveringsplicht vereiste vermelding van gunstige of minder gunstige elementen die de beoordeling van een gunningscriterium ondersteunen, moet het gaan om een voorafgaand aan de toetsing bedacht gegeven waarmee de inschrijvingen min of meer stelselmatig worden vergeleken of om een enigszins planmatige toetsing.**

8. Met de verzoekende partij kan worden vastgesteld dat het bestek het gunningscriterium ‘Kwaliteit van de expert’ (maximum 50 punten) niet verder opdeelt in subgunningscriteria of zelfs subsubgunningscriteria. Wel voorziet het bestek in een aantal elementen die in aanmerking worden genomen voor de beoordeling van dit gunningscriterium. Deze elementen betreffen, onder meer, het opleidingsniveau, de relevante kennis en ervaring van de expert aan de hand van het CV en referenties, de mate waarin alle noodzakelijk geachte kennisdomeinen vertegenwoordigd worden en de mate van ervaring van de expert in de kennisdomeinen zoals

neergeschreven per perceel in de technische bepalingen. Voor de beoordeling van perceel 2 wordt ook rekening gehouden met het uitwerken van een case.

9. De verzoekende partij lijkt niet te kunnen worden bijgevalen in haar betoog dat bij de effectieve beoordeling van de offertes wordt afgeweken van de in het bestek voorziene wijze van beoordeling van de offertes doordat bij het tweede gunningscriterium ‘Kwaliteit van de expert’ subgunningscriteria en zelfs subsubgunningscriteria worden gehanteerd én aan deze subgunningscriteria en subsubgunningscriteria een weging wordt toegekend.

Uit het gunningsverslag blijkt dat de beoordeling van het gunningscriterium ‘Kwaliteit van de expert’ voor elk van de drie offertes de rubrieken ‘vereiste ervaring’, ‘extra ervaring’ en ‘uitwerken van een case’ bevat, waaronder de verwerende partij telkens de elementen toelicht waarvan zij, per offerte, van oordeel is dat ze een positieve of negatieve rol hebben gespeeld bij de beoordeling van het tweede gunningscriterium.

Het gunningsverslag beschrijft in woorden waarin de inhoudelijke verschillen te vinden zijn die de verwerende partij hebben bewogen om de offerte van de best gerangschikte inschrijver een score van 50/50 toe te kennen en de offerte van de verzoekende partij een score van 45/50.

Aldus blijkt uit het gunningsverslag dat de offertes werden beoordeeld op basis van de respectieve beoordelingselementen en dat zij, vervolgens, met elkaar werden vergeleken. Uit die beoordeling blijkt, op het eerste gezicht, niet dat aan elk element een weging werd toegekend op basis waarvan vervolgens een totaalscore is berekend. Uit die beoordeling blijkt, op het eerste gezicht, wel dat de verwerende partij heeft nagegaan welke verschilpunten tussen de offertes bestaan om, finaal, te kunnen besluiten welke offerte het meest volledige aanbod inhoudt en welke elementen in de andere offertes ontbreken ten opzichte van die offerte.

Hoewel uit het gunningsverslag blijkt dat de beoordeling van het gunningscriterium ‘Kwaliteit van de expert’ voor de drie inschrijvers verwijst naar de vereiste ervaring, de extra ervaring en het uitwerken van een case, blijkt op het eerste gezicht dat de verwerende partij een werkwijze heeft gevolgd, waarbij zij geen louter wiskundige of kwantitatieve optelling heeft gemaakt van de vastgestelde meer- of minwaarden bij de beoordelingselementen maar in functie ervan een globale beoordeling tot uitdrukking heeft willen brengen. **Er werden uitsluitend punten voor het gunningscriterium als zodanig toegekend en die punten lijken niet voort te komen uit een rekenkundige optelling die eenduidig voortvloeit uit de waardering bij de beoordelingselementen weergegeven.**

Aldus lijken de beoordelingselementen niet te zijn gehanteerd als gegevens die voorafgaand aan de toetsing zijn bedacht, met een eigen gewicht, waarmee de inschrijvingen min of meer stelselmatig werden vergeleken.

De omstandigheid dat bij de beoordeling van de offertes alle in het bestek opgesomde beoordelingselementen werden besproken en gewaardeerd, brengt op het eerste gezicht niet met zich mee dat deze elementen als subgunningscriteria zouden zijn gehanteerd.

10. Voor zover de verzoekende partij een intern beoordelingsdocument bijbrengt waaruit zij afleidt dat de voormelde elementen gelden als subgunningscriteria waaraan een afzonderlijke weging is toegekend, kan zij evenmin worden bijgetreden.

Met de verwerende partij lijkt immers te kunnen worden vastgesteld dat dit stuk geen betrekking heeft op de thans bestreden beslissing. Zo wordt het verschil van vijf punten tussen de eerste en de tweede gerangschikte offerte bij de beoordeling van het tweede gunningscriterium in het gunningsverslag van 6 december 2023 verklaard doordat de best gerangschikte inschrijver de extra ervaring in ruime mate aantoonde terwijl de verzoekende partij de extra ervaring slechts gedeeltelijk aantoonde. Daarnaast lijkt, op het eerste gezicht, het uitwerken van een case door de best gerangschikte inschrijver beter te zijn gebeurd dan door

de verzoekende partij. Het intern beoordelingsdocument dat de verzoekende partij bijbrengt, strookt op het eerste gezicht niet met deze bevindingen.

Ook het gegeven dat in dit intern beoordelingsdocument nog een wijziging zou zijn aangebracht op 10 oktober 2023, zoals de verzoekende partij ter terechtzitting aanvoert, lijkt op het eerste gezicht niet van aard om anders te oordelen. Deze wijziging blijkt immers te dateren van vóór 17 november 2023, zijnde de datum van intrekking van de eerste gunningsbeslissing.

11. De verzoekende partij betoogt nog dat indien zij op voorhand had geweten dat “de uitwerking van een case op maar liefst 30 van de 50 punten had gestaan én de ‘Stijl’ (lees: de lay-out) van de uitwerking bovendien op 15 punten zou hebben gestaan”, zij de uitwerking van de case mogelijk anders zou hebben aangepakt.

Ook deze argumentatie van de verzoekende partij, waarbij wordt uitgegaan van het achteraf vaststellen van twee subsubgunningscriteria met weging, vindt op het eerste gezicht geen steun in de bewoordingen van het gunningsverslag, noch in het voormeld interne beoordelingsdocument dat immers geen betrekking lijkt te hebben op de bestreden beslissing. In de huidige stand van het geding blijkt op het eerste gezicht evenmin dat de verwerende partij, door onder meer vast te stellen dat “de lay-out van de casus [van de verzoekende partij] onoverzichtelijk [is] en er [...] te veel overbodige (niet-essentiële) informatie [wordt] gepresenteerd, waardoor de boodschap onvoldoende helder wordt overgebracht”, de grenzen van haar beoordelingsbevoegdheid te buiten is gegaan en aan dit beoordelingselement – het oplossen van de case – een inhoud heeft gegeven die de omschrijving van het gunningscriterium te buiten gaat of niet voorzienbaar kon zijn. Dit blijkt eens te meer uit de samenlezing van de omschrijving van de gunningscriteria met de opdrachtomschrijving in punt 3.2 van de technische bepalingen van het bestek waaruit blijkt dat het gezochte gekwalificeerd personeel “[wordt] gevraagd om adviezen op te maken”. Aangezien de opdracht onder meer blijkt te bestaan uit het verstrekken van adviezen, lijkt het voorzienbaar dat bij de beoordeling van de case-study ook onder meer rekening wordt gehouden met de wijze waarop de boodschap wordt overgebracht.

12. Het eerste middel is niet ernstig.

VERTRAGINGSBOETES

Art. 46. *De verdragingsboetes zijn onafhankelijk van de in artikel 45 bedoelde straffen. Zij zijn eisbaar zonder ingebrekestelling door het eenvoudig verstrijken van de uitvoeringstermijn zonder opstelling van een proces-verbaal en worden van rechtswege toegepast voor het totaal aantal dagen vertraging.*

Onverminderd de toepassing van de verdragingsboetes, vrijwaart de opdrachtnemer de aanbesteder in voorkomend geval tegen elke schadevergoeding die deze aan derden verschuldigd is op grond van zijn vertraging in de uitvoering van de opdracht.

Toepasbare principes:

Opeisbaarheid: Door het eenvoudig verstrijken van de uitvoeringstermijn kan een verdragingsboete voor het totale aantal dagen vertraging opgelegd worden zonder dat een pv van ingebrekestelling opgesteld werd. Noch PV noch in gebreke stelling vereist. Hierdoor. wordt de vertraging dan ook berekend vanaf de voorziene **einddatum**.

De berekening van de verdragingsboetes bij werken gebeurt dan conform Artt.86 KB Uitvoering dwz volgens de formule

$$R = \frac{0,45 \times M \times n^2}{N^2}$$

R= het bedrag van de toe te passen boete;

M =het oorspronkelijke opdrachtbedrag;

N=het aantal werkdagen vastgesteld voor de uitvoering bij de aanvang van de opdracht;

n= het aantal dagen vertraging.

Limiet: Hierbij dient rekening te worden gehouden met de beperking van § 6. Het totaalbedrag van de verdragingsboetes dat op een opdracht wordt toegepast, mag niet hoger zijn dan vijf procent van het bedrag M, tenzij de uitvoeringstermijn één van de gunningcriteria was en dan mag ik het bestek een verdragingsboete tot 10% van M voorzien worden.

De berekeningsbasis gaat telkens uit van bedragen exclusief BTW.

Ook de betalingsbasis is een schadevergoeding zonder BTW :

Ook een verdragingsboete moet als een schadevergoeding aanzien worden waarop geen btw mag gerekend worden. Concreet betekent dit dat de verdragingsboete mag verminderd worden van het totaalbedrag incl. btw. Stel dat de aannemer recht heeft op een betaling van 5.000 euro voor zijn werken, maar wegens laattijdige oplevering moet hij contractueel een

boete betalen van 5% (250 euro). Die boete mag echter niet als een prijsvermindering behandeld worden waarop immers wel btw dient gerekend te worden. Er blijft dus, naargelang het geval, 21% of 6% btw gerekend worden op 5.000 euro, en dus niet op 4.750 euro (5.000 euro – 250 euro). Van dat bedrag incl. btw (6.050 euro of 5.300 euro) moet dan de boete van 250 euro in mindering gebracht worden.

ONS AANBOD VOOR INTERNE OPLEIDINGEN OP UW MAAT

ALL-IN TARIEVEN GEDURENDE HET ACADEMIEJAAR 2023. 2024

De opleidingen welke we op uw maat in uw instelling kunnen verzorgen, en dit zowel nederlandsstalig als franstalig vindt u terug op onze website : <https://www.caru-commv.be>
Voor al deze seminaries voorzien we een **syllabus en power point** presentatie welke digitaal (gratis) ter beschikking worden geseld van de deelnemers.

De opgegeven prijzen blijven onveranderd van toepassing tijdens het volledige academiejaar 2023-2024.

Aanvragen voor deze sessies kunnen **bij eenvoudige mail** gericht worden aan info@caru-commv.be OF rudiclaeys@telenet.be met vermelding van de gewenste sessie en de vooropgestelde uitvoeringsperiode

De exacte uitvoeringsdata worden dan in gemeen overleg afgesproken.

U dient enkel uren passend lokaal te voorzien, wij zorgen voor laptop en beamer ter ondersteuning van de sessie

NOG BESCHIKBARE HANDBOEKEN

HANDBOEK masterclass 2022 “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VAN HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”

Voor de geïnteresseerden zijn **nog een paar exemplaren beschikbaar** van het handboek van masterclass 2022

Kostprijs : 30,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be IF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 EERSTE DEEL “ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO CAPITA SELECTA”

AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN EN BESTUURDERS

VERPLICHTE RAMING

PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN

CONTRACTUELE BEPALINGEN BIJ ONDERAANNEMING

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be IF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK masterclass 2023 TWEEDE DEEL “ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO SELECTIE EN GUNNINGCRITERIA”

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be IF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres

HANDBOEK BIJ DE STUDIEDAG 2024 DERDE DEEL

“ VIJF JAAR PRAKTIJK TOEPASSING WOO DE JUIST KEUZE VAN GUNNINGWIJZEN EN GUNNINGMETHODES EN PRAKTIJK VAN HET ONDERHANDELEN

Is vanaf nu ook beschikbaar indien je niet aan de studiedag kon deelnemen

Kostprijs : 50,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan info@caru-commv.be IF rudiclaeys@telenet.be met opgave van leverings en facturatieadres